

Narodowy Dzień Zwycięskiego Powstania Wielkopolskiego



#Moja NIEPODLEGŁA.



Mogiła Powstańców Wielkopolskich z 1919 r. na cmentarzu Parafii p.w. św. Marii Magdaleny i św. Wojciecha w Lisewie Kościełnym

Oddziałowe Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa Instytutu Pamięci Narodowej w Gdańsku
Al. Grunwaldzka 216, 80-266 Gdańsk
e-mail: obuwim.gdansk@ipn.gov.pl
www.ipn.gov.pl



27 grudnia 2021 r. po raz pierwszy będziemy obchodzić czczoną już od ponad stu lat ważną rocznicę, jako nowe święto państwowe – Narodowy Dzień Zwycięskiego Powstania Wielkopolskiego. W tym roku Oddziałowe Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa w Gdańsku wyremontowało na terenie woj. kujawsko-pomorskiego dwie mogiły wojenne powstańców wielkopolskich poległych w walkach z Niemcami: grób kpr. Floriana Kmiecniaka, pochowanego na cmentarzu parafialnym w Sadkach (pow. Nakło) oraz zbiorową mogiłę powstańców wielkopolskich w Lisewie Kościelnym (pow. Inowrocław).

11 listopada 1918 r. w Compiègne podpisano układ rozejmowy pomiędzy Ententą i Cesarstwem Niemieckim kończący I wojnę światową. Tego samego dnia Rada Regencyjna, organ władzy zwierzchniej Królestwa Polskiego, przekazała władzę wojskową i naczelné dowództwo wojsk polskich, jej podległych, Józefowi Piłsudskiemu. W Polsce dzień ten do dzisiaj obchodzony jest jako Święto Niepodległości, jednak wówczas kształt granic przyszłej Rzeczypospolitej Polskiej nie był jeszcze określony. Miały o tym zdecydować zwycięskie mocarstwa podczas konferencji pokojowej. Istotny wpływ na zawarte rozstrzygnięcia miała postawa Polaków. Mieszkańcy Poznania nie czekając na oficjalne rozstrzygnięcia 27 grudnia 1918 r. rozpoczęli walkę z niemieckim zaborcą. Bezpośrednią przyczyną wybuchu powstania, które w ciągu kilku dni objęło niemal całą Wielkopolskę i zakończyło się olbrzymim sukcesem, był przyjazd do miasta Ignacego Paderewskiego, światowej sławy pianisty oraz wybitnego męża stanu.

Walki toczyły się także na terenach dzisiejszego województwa kujawsko-pomorskiego. W pierwszych dniach stycznia 1919 r. powstańcy skierowali się do Inowrocławia, aby zdobyć miasto. Zwycięstwo było dużym militarnym sukcesem. Następnie front przesunął się w kierunku Bydgoszczy. Kolejnym strategicznym zadaniem było wyparcie Niemców ze Złotnik Kujawskich, o które stoczono zaciętą walkę. Równolegle tworzyły się lokalne oddziały m.in. w Będzitowie oraz Mamliczu, co pokazuje powszechną chęć do zrzucenia niemiec-

kiego jarzma i wsparcia walczących. 6 stycznia 1919 roku żołnierze przybyli do Lisewa Kościelnego w celu odbicia miejscowości z rąk niemieckich. Ostatecznie jednak Niemcy pokojowo przekazali miasteczko. W tutejszym pałacu mieścił się punkt dowodzenia frontem oraz szpital frontowy. Po osiągnięciu celu oddział rozpoczął marsz w kierunku Budzynia, aby wesprzeć walczących powstańców.

W trakcie walk pod Tarkowem i Budzyniem zginęło wielu żołnierzy, spośród których siedmiu spoczywa na cmentarzu przy Kościele pw. św. Marii Magdaleny i św. Wojciecha w Lisewie Kościelnym. Są to:



Uroczysty pochówek odbył się 8 lipca 1920 r. z inicjatywy ówczesnego proboszcza parafii ks. Maksymiliana Arndta. Koniecznym było ekshumowanie szczątków walczących z różnych miejsc pochówku. Dwa lata później staraniem proboszcza ustanowiono pomnik z figurą Jezusa Chrystusa dedykowany bohaterom spod Tarkowa i Budzynia.

W innej części województwa, w Sadkach znajduje się mogiła Floriana Kmiecniaka, kaprała 1. Kompanii 4. Pułku Strzelców Wielkopolskich, rozstrzelanego przez Grenschutz w dn. 6 maja 1919 r. pod pobliskim Ostrówcem. Historia pułku wywodzi się z aktywnej działalności lokalnych oddziałów powstańczych z terenów Wągrowca oraz Gniezna i Wrześni. Jednostka toczyła zacięte boje o Chodzież, pod Szamocinem, Budzyniem, a następnie, w lecie 1919 r. kontynuowała walkę o niepodległość Rzeczypospolitej poprzez udział w wojnie polsko-bolszewickiej.

Oba upamiętnienia symbolizują wkład mieszkańców naszego regionu w zwycięskie powstanie wielkopolskie. Z kolei dla Instytutu Pamięci Narodowej to możliwość włączenia się w chlubną tradycję przywracania i pielęgnowania pamięci narodowej o bohaterskiej walce sprzed ponad 100 lat.

Gloria victoribus!